

Ранка Перућица¹
Горица Вуксановић
Оливера Калајић
Ивана Зечевих

Универзитет у Источном Сарајеву
Медицински факултет у Фочи

дои 10.7251/NSK1701198P
удк 373.3-056.36
Оригинални научни рад

УЛОГА РОДИТЕЉА И ЊИХОВ ОДНОС ПРЕМА ДЈЕТЕТУ У ПЕРИОДУ НАУЧНО – ТЕХНОЛОШКИХ И ДРУШТВЕНИХ ПРОМЈЕНА

***Апстракт:** Друштвено – економске промјене које прате убрзан научно – технолошки развој утичу на систем образовања и васпитања. Развојем модерног друштва мијењају се многе улоге на самим тим и улоге родитеља, као и њихов однос према дјетету. Родитељи и њихов однос према дјетету веома су значајан па чак и незамјенив чинилац дјететовог успјешног развоја и васпитања. Сходно томе, циљ овог рада је био да испитамо колико родитељи често пружају помоћ при учењу својој дјетету и колика је њихова заинтересованост за организацију учења. Помоћу анализе варијансе испитали смо да ли постоји статистички значајна разлика у заступљености циљних оријентација у учењу код ученика у зависности од учесталости пружања помоћи у учењу као и заинтересованости родитеља за организацију учења њихове дјеце. Добијени резултати говоре да постоји статистички значајна разлика између наведених варијабли. Ученици чији се родитељи редовно интересују за учење, показују заступљенију овладавајућу циљну оријентацију, за разлику од ученика чији родитељи се никад не интересују за учење. Такође, ученици којима у учењу помоћ пружају оба родитеља подједнако имају заступљенију овладавајућу циљну оријентацију за разлику од ученика којима не помаже ни један од родитеља.*

***Кључне ријечи:** друштвене промјене, родитељска укљученост, родитељска заинтересованост, циљне оријентације у учењу*

Увод

Континуиране друштвено – економске промјене и убрзан научно – технолошки развој својим садржајем, обимом, дубином и значајењем све више су утицали да се васпитање трансформише у институционално и породично васпитање. Породица је задржала васпитну функцију, и сигурно остала најзначајнији чинилац развоја у васпитању младе личности. Институционално васпитање је задржало својства јавног васпитања које је имало и друштвено васпитање, али је изгубило његове суштинске карактеристике због институционализма који индукује. Научно истраживање и квалитетно образовање су најважнији предуслови за успјешан друштвени и културни живот појединца. Квалитет, ефикасност и савременост образовања у великој мјери су

¹ rankaskrkar78@gmail.com

детерминисани економским развојем друштва и економским стандардом породице. Многе промјене у породици десиле су се развојем модерног друштва. У савременом друштву дешавају се бројне промјене које утичу на породицу. Досегнути ниво економског развоја утиче и на структуру и материјални положај породице. Породица се налази у сталном процесу промјена и стално је у интеракцији са друштвом у коме егзистира. Развојем модерног друштва дошло је до промјена основе на којима се заснива породица. Функције породице су од посебног значаја за њено проучавање и оне се мијењају у складу са историјским условима, те се тако временом допуњавају, мијењају и усклађују са друштвеним промјенама. Најприје се мијења карактер појединих функција, неке функције се измјештају из породице а неке се редукују. Породична функција измјешта се из породичног окружења у фабрике, редукују се породичне функције и преносе се у цјелину или у појединим сегментима на специјализоване друштвене улоге. Такође те промјене су забиљежене и у све већем запослењу мајки, слабењу ауторитета мушкараца, све већи број разведених бракова, односи између самих чланова породице и слично. Промјена улога, настала усљед запошљавања жена, доприноси промјенама у организацији породичног живота и расподјели одговорности унутар породице. Многе друштвено – економске и друге промјене у великој мјери утичу на дјецу и на њихов однос према школи и учењу. Дјеца из тих породица су под сталним прилагођавањем на извор промјена и оне се позитивно или негативно одражавају на дјечији развој. Због тога млади имају проблема у „развоју, учењу и понашању“ (Будимир – Нинковић, 2008). Породични склоп у коме дјеца живе значајно се одражава на ниво и квалитет школског постигнућа, развој интересовања, унутрашње мотивације, ставова према школи и учењу као и на животну успјешност (Богуновић, Половина, 2007). Такође породична средина и однос родитеља према дјечији утичу и на одабир циљних оријентација у учењу. Родитељи могу да иницирају и учине мотивисаном дјечију активност, којом она без те врсте подстицаја не би почела да се бави. Пошто друштвене промјене се огледају и у промјенама које се дешавају у породици, однос родитеља према дјечији покушали смо да сазнамо преко варијабли које се односе на заинтересованост родитеља за учење и учесталости пружања помоћи у учењу. Због тога циљ овог рада био да испитамо да ли постоје статистички значајне разлике у заступљености циљних оријентација у учењу у зависности од заинтересованости родитеља за учење њихове дјеце као и учесталости пружања помоћи при учењу.

Пошто смо однос ученика према учењу посматрали преко циљних оријентација у учењу, потребно је рећи нешто и о циљним оријентацијама. Постоји доста дефиниција циљних оријентација. У дефинисању циљних оријентација постоји велика сагласност, а различити аутори се разликују у аспектима на које стављају нагласак. Двек и Легет кажу да се циљне оријентације односе на „[...] обраћање пажње на резултате у различитим обрасцима когнитивних, афективних и бихејвиоралних одговора на задатке постигнућа“ (Dweck and Leggett, 1988, према: Павловић, 2010: 17). Павловић, наводи да су циљне оријентације у учењу „општа усмјерења ка одређеним циљевима у

ситуацијама учења“ (Павловић, 2010: 14). Амес циљне оријентације дефинише као „сврху понашања у ситуацији учења“ (Ames, 1992: 261). Заједничко у свим овим дефиницијама је то што су циљне оријентације изражене као одређеним мотивационим усмјерењима, и да се та усмјерења односе на ученичко постигнуће. Бројна истраживања бавила су се одређивањем типова циљних оријентација и најчешће се наводе два супротна циљна усмјерења, циљна оријентација овладавања и циљна оријентација на изведбу (Ames and Archer, 1988). Различити аутори наводе различите називе ових оријентација. Ејмс је користио термине циљна оријентација овладавања (mastery goal orientation) и циљна оријентација изведбе (performance goal orientation) (Ames, 1984). Ми смо се одредили за ову подјелу користећи термине изведбена циљна оријентација и овладавајућа циљна оријентација (Павловић, 2010).

Циљна оријентација овладавања (mastery goal orientation) односи се на развој компетенција код ученика. Ученици који су оријентисани на овладавање, усмјеравају се на учење, усвајају информације, овладавају активностима и задацима (Ames, 1992) те на побољшавању нивоа знања, разумјевања, вјештина и компетентности (Dweck i Leggett, 1988). Ученици који имају ову циљну оријентацију вјерују да успјех долази из труда, и они свој успјех не упоређују са успјехом других ученика, него напротив бирају теже задатке.

За разлику од циљне оријентације на овладавање, циљна оријентација на изведбу (performance goals orientation) односи се на ученике који су усмјерени на то какав ће утисак оставити пред другим људима, и какво ће мишљење други имати о њима. Такви ученици желе створити утисак да су високо способни, а избјећи утисак да имају ниже способности (Dweck, 1986). Ученици са оријентацијом на изведбу ће учити да добију добру оцјену, похвалу, награду (Павловић, 2010) те тежити да покажу високе способности (Rupčić, Kolić – Vehovac, 2004).

Предмет и циљ истраживања

Као што је већ наглашено у теоријском дијелу проблем друштвено - економских промјена и њихов утицај на породицу и односе у породици је већ актуелан и проучаван. Велики бој истраживања је посвећен овом проблему. Мишљења смо да је недовољно остало истражено подручје заступљености циљних оријентација у учењу у зависности од тога колико су родитељи заинтересовани за учење своје дјече и колико им пружају помажу у учењу. Зато је то и био главни циљ нашег истраживања.

Методе, технике и инструменти у истраживању

У истраживању су кориштене двије методе и то метод теоријске анализе и емпиријско неекспериментални метод. Метод теоријске анализе кориштен је за теоријску обраду проблема истраживања, при чему су анализирани различити извори, те истраживања која су рађена у овој области. Од поступака за обраду

података коришћени су: поступци за утврђивање метријских карактеристика инструмената, те анализа варијенсе као показатељ разлика међу испитаницима у односу на испитиване варијабле. У истраживању су коришћена три инвентара за мјерење циљних оријентација у учењу, и анкетни упитник за испитивање заинтересованости родитеља за учење њихове дјеце као и учесталости пружања помоћи. Инвентари за мјерење циљних оријентација у учењу су преузети за потребе овог истраживања од Златка Павловића (Павловић, 2010). Анкетни упитник за испитивање заинтересованости родитеља за учење њихове дјеце и учесталости пружања помоћи у учењу конструисан је за потребе овог истраживања. Инвентари мјере три циљне оријентације у учењу код ученика. Ученици су имали задатак да уз сваку тврдњу на седмостепеној скали означе у којој мјери се дата тврдња односи на њих. На свим ставкама смјер бодовања је био од (1 = никад до 7= увијек). Релијабилност инструмента провјерена је методом анализе ставки.

Табела 1. Коefицијенти поузданости инвентара за мјерење циљних оријентација

<i>Инвентари</i>	<i>Кронбах – алфа коefицијент</i>
<i>Изведбено – избјегавајућа циљна оријентација</i>	0.84
<i>Изведбено – потврђујућа циљна оријентација</i>	0.86
<i>Овладавајућа циљна оријентација</i>	0.91

Узорак истраживања

Истраживањем су обухваћена 802 ученика основних школа. Анкетирани су ученици седмих, осмих и деветих разреда.

Резултати истраживања

Први сегмент нашег рада односи се на заинтересованост родитеља за учење њихове дјеце. Резултати истраживања приказани су у тексту који слиједи. Претпоставили смо да постоји разлика у заступљености циљних оријентација у учењу у зависности од заинтересованости родитеља за организацију учења њихове дјеце. У табели 2. приказани су резултати анализе варијансе скорова које су на инвентару за мјерење изведбено – избјегавајуће циљне оријентације у учењу постигли ученици из група формираних према заинтересованости њихових родитеља за начин на који они организују своје учење.

Табела 2. Анализа варијансе скорова које су на инвентару за мјерење изведбено – избјегавајуће циљне оријентације у учењу постигли ученици из група формираних према заинтересованости њихових родитеља за начин на који они организују учење

Избор варијабилитета	Сума квадрата	df	Варијансе	F	p
Између група	2594.797	2	1297.398	7.801	0.000
Унутар група	132888.202	780	166.318		
Тотал	135482.999	802			

Тест хомогености варијанси: Лавенов статистик износи 1.906, уз $p = 0.127$

Пошто Лавенова статистика није показала значајну разлику међу варијансама, приступили смо израчунавању аритметичких средина, стандардних девијација и разлика међу аритметичким срединама. Разлика међу аритметичким срединама је статистички значајна. Те разлике приказане су у табели 3.

Табела 3. Аритметичке средине, стандардне девијације и разлике између аритметичких средина скорова које су на инвентару за мјерење изведбено – избјегавајуће циљне оријентације у учењу постигли ученици из група формираних према заинтересованости њихових родитеља за начин на који они организују учење

Колико се родитељи интересују за начин на који ученици организују учење	N	M	S	Разлике међу аритметичким срединама (бројеви у заградама су нивои значајности)		
				Редовно	Понекад	Никад
Редовно	495	33.62	13.148		-3.825*(0.000)	-1.606(0.501)
Понекад	276	37.45	12.794	3.825*(0.000)		2.220(0.364)
Никад	31	35.23	9.080	1.606(0.501)	-2.220(0.364)	
Тотал	802	35.00	13.005			

Напомена: * - разлике које су статистички значајне

У табели 4. приказани су резултати анализе варијансе скорова које су на инвентару за мјерење изведбено - потврђујуће циљне оријентације у учењу постигли ученици из група формираних према заинтересованости њихових родитеља за начин на који они организују своје учење.

Табела 4. Анализа варијансе скорова које су на инвентару за мјерење изведбено - потврђујуће циљне оријентације у учењу постигли ученици из група формираних према заинтересованости њихових родитеља за начин на који они организују своје учење

Избор варијабилитета	Сума квадрата	df	Варијансе	F	p
Између група	1790.613	2	895.307	3.837	0.022
Унутар група	186190.893	798	233.322		
Тотал	187981.506	802			

Тест хомогености варијани: Лавенова статистика износи 2.722, уз $p = 0.066$

Пошто Лавенова статистика није показао значајну разлику међу варијаблама, приступили смо израчунавању аритметичких средина, стандардних девијација и разлика међу аритметичким срединама. Разлика међу аритметичким срединама је статистички значајна. Те разлике приказане су у табели 5.

Табела 5. Аритметичке средине, стандардне девијације и разлике између аритметичких средина скорова које су на инвентару за мјерење изведбено – потврђујуће циљне оријентације у учењу постигли ученици из група формираних према заинтересованости њихових родитеља за начин на који они организују учење

Колико се родитељи интересују за начин на који ученици организују своје учење	N	M	S	Разлике међу аритметичким срединама (бројеви у заградама су нивои значајности)		
				Редовно	Понекад	Никад
Редовно	495	51.53	15.647		1.952(0.089)	6.819*(0.016)
Понекад	276	49.58	14.979	-1.952(0.089)	4.866(0.093)	4.866(0.093)
Никад	31	44.71	11.234	-6.819*(0.016)	-4.866(0.093)	
Тотал	802	50.59	15.329			

Напомена: *статистички значајне разлике

У табели 6. приказани су резултати анализа варијансе скорова које су на инвентару за мјерење овладавајуће циљне оријентације у учењу постигли ученици из група формираних према заинтересованости њихових родитеља за начин на који они организују своје учење.

Табела 6. Анализа варијансе скорова које су на инвентару за мјерење овладавајуће циљне оријентације у учењу постигли ученици из група формираних према заинтересованости њихових родитеља за начин на који они организују своје учење

Избор варијабилитета	Сума квадрата	df	Варијансе	F	p
Између група	5464.622	2	2732.311	9.634	0.000
Унутар група	226894.838	800	283.619		
Тотал		802			

Тест хомогености варијанси: Лавенова статистика износи 1.875, уз $p=0.154$

Пошто Лавенова статистика није показала значајну разлику међу варијаблама, приступили смо израчунавању аритметичких средина, стандардних девијација и разлика међу аритметичким срединама. Разлика међу аритметичким срединама је статистички значајна. Те разлике приказане су у табели 7.

Табела 7. Аритметичке средине, стандардне девијације и разлике између аритметичких средина скорова које су на инвентару за мјерење овладавајуће циљне оријентације у учењу постигли ученици из група формираних према заинтересованости њихових родитеља за начин на који они организују учење

Колико се родитељи интересују за начин на који ученици организују учење	N	M	S	Разлике међу аритметичким срединама (бројеви у заградама су нивои значајности)		
				Редовно	Понекад	Никад
Редовно	495	54.51	16.986		4.023*(0.002)	10.765*(0.001)
Понекад	277	50.48	16.748	-4.023*(0.002)		6.742*(0.035)
Никад	31	43.74	15.218	-10.765*(0.001)	-6.742*(0.035)	
Тотал	802					

Напомена: * статистички значајне разлике

На крају можемо рећи, да је редовно интересовање родитеља за учење њихове дјеце повезано са пожељнијим мотивационим обрасцима када је ријеч о учењу.

Други сегмент нашег рада односи се на заступљеност циљних оријентација у учењу у зависности од тога ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу. Претпоставили смо да постоји разлика у заступљености циљних оријентација у учењу у зависности од тога ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу. Те разлике тестиране су помоћу анализе варијансе. Анализа варијансе за групе формиране према томе ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу показала је да

разлике нема у заступљености изведбено – потврђујуће циљне оријентације у учењу. Значајне разлике су регистроване код изведбено – избјегавајуће циљне оријентације и овладавајуће циљне оријентације. Резултати су приказани у наставку текста. У табели 8. приказани су резултати анализе варијансе скорова које су инвентару за мјерење изведбено – избјегавајуће циљне оријентације постигли ученици из група формираних према томе ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу.

Табела 8. *Анализа варијансе скорова које су инвентару за мјерење изведбено – избјегавајуће циљне оријентације постигли ученици из група формираних према томе ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу*

Избор варијабилитета	Сума Квадрата	df	Варијансе	F	p
Између група	4480.755	4	1493.585	9.098	0.000
Унутар група	131002.244	798	164.163		
Тотал	135482.999	802			

Тест хомогености варијанси: Лавенова статистика је 1.201 уз $p = 0.308$

Пошто Лавенова статистика није показала значајну разлику међу варијаблама, приступили смо израчунавању аритметичких средина, стандардних девијација и разлика међу аритметичким срединама. Разлика међу аритметичким срединама је статистички значајна. Те разлике приказане су у табели 9.

Табела 9. *Аритметичке средине, стандардне девијације и разлике између аритметичких средина скорова које су на инвентару за мјерење изведбено - избјегавајуће циљне оријентације у учењу постигли ученици из група формираних према томе ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу*

Ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу	Разлике међу аритметичким срединама (бројеви у заградама су нивои значајности)						
	N	M	S	Мајка	Отац	Подједнако обоје	Не помаже ниједно
Мајка	336	34.96	12.314		-1.811(0.226)	2.480*(0.019)	-4.876*(0.019)
Отац	94	36.77	12.398	-1.811(0.226)		4.290*(0.005)	-3.066(0.091)
Подједнако обоје	265	32.48	13.366	2.480*(0.019)	4.290*(0.005)		-7.356*(0.000)
Не помаже ни једно	107	39.83	13.298			-3.066(0.091)	-7.356*(0.000)
Тотал	802	35.00	13.005		4.876*(0.019)		

Напомена: *- разлике које су статистички значајне

У табели 10. приказани су резултати анализе варијансе скорова које су на инвентару за мјерење овладавајуће циљне оријентације у учењу постигли ученици из група формираних према томе ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу.

Табела 10. Анализа варијансе скорова које су на инвентару за мјерење овладавајуће циљне оријентације у учењу постигли ученици из група формираних према томе ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу

Избор варијабилитета	Сума квадрата	df	Варијансе	F	p
Између група	7572.928	3	2524.309	8.973	0.000
Унутар група	224786.532	799	281.335		
Тотал	232359.460	802			

Тест хомогености варијанси: Лавенова статистика је 1.094, уз $p=0.351$

Пошто Лавенов статистик није показао статистички значајну разлику међу варијансама, приступили смо израчунавању аритметичких средина, стандардних девијација и разлика међу аритметичким срединама. Разлика међу аритметичким срединама је статистички значајна. Те разлике приказане су у табели 11.

Табела 11. Аритметичке средине, стандардне девијације и разлике између аритметичких средина скорова које су на инвентару за мјерење овладавајуће циљне оријентације у учењу постигли ученици из група формираних према томе ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу

Ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу	Разлике међу аритметичким срединама (бројеви у заградама су нивои значајности)						
	N	M	S	Мајка	Отац	Подједнако обоје	Не помаже ниједно
Мајка	336	51.32	16.532		-2.224(0.256)	-5061*(0.000)	4.141*(0.026)
Отац	94	53.54	17.097	2.224.(0.256)		-2.837(0.159)	6.365*(0.007)
Подједнако Обоје	65	6.38	15.846	5.061*(0.000)	2.837(0.159)		9.202*(0.000)
Не помаже ни једно	107	7.18	19.303	4.141*(0.026)	6.365*(0.026)	-	9.202*(0.000)
Тотал	802	52.70	17.021				

Напомена: *- разлике које су статистички значајне

Резултати и дискусија

На основу добијених резултата можемо видјети да постоји разлика у заступљености изведбено – избјегавајуће циљне оријентације у учењу код ученика у зависности од заинтересованости родитеља за организацију учења њихове дјеце. Ученици чији родитељи се редовно и никад не интересују за учење приказују приближно једнако заступљене изведбено – избјегавајуће циљеве учења, и та заступљеност је значајно мања него код ученика чији родитељи се понекад интаресују за учење. То би значило да, иако се ученици чији се родитељи интересују редовно и никад не разликују у заступљености изведбено – избјегавајуће циљне оријентације, то њихово „неразликовање“ има унеколико различите основе. Код оних ученика чији се родитељи никад не интересују за учење, вјероватно се ради о ученицима чији је успјех такав да родитељи немају потребу да их контролишу и интересују се за њихово учење. Код таквих ученика је мало присутна изведбена оријентација. У ситуацијама гдје се родитељи редовно интересују за учење своје дјеце, можемо рећи да се вјероватно ради о бољим ученицима чији родитељи имају другачији образац понашања. Такви родитељи стално врше контролу над својом дјецом и њиховим учењем. Родитељи који се интересују понекад за учење своје дјеце пружају мању подршку дјеци него родитељи који се интересују редовно. Због тога ученици чији родитељи се понекад или никад не интересују за учење имају израженију изведбено – избјегавајућу циљну оријентацију.

Када је у питању изведбено – потврђујућа циљна оријентација добијени резултати говоре да ученици показују све присутнију изведбено – потврђујућу циљну оријентацију у учењу чији се родитељи редовно интересују за њихово учење, за разлику од ученика чији родитељи се никад не интересују за учење. То значи да родитељи који се интересују за учење своје дјеце код њих развијају изведбено – потврђујућу циљну оријентацију. Родитељима који се више интересују за учење своје дјеце вјероватно је стало до постигнућа у учењу. Због тога код њих развијају мотивацију постигнућа па је зато и развијенија изведбена оријентација. Исте резултате о заступљености изведбено – потврђујуће циљне оријентације у учењу у зависности од заинтересованости родитеља за учење њихове дјеце је добио Павловић (2010) у свом истраживању. Ти резултати говоре да родитељи који показују веће интересовање за учење своје дјеце постављају и теже захтјеве пред своју дјецу и на тај начин код њих развијају изведбено – избјегавајућу циљну оријентацију. У табели 6. и 7. приказани су резултати који говоре да постоји статистички значајна разлика у заступљености овладавајуће циљне оријентације у учењу у зависности од заинтересованости родитеља за организацију учења њихове дјеце. Ученици чији се родитељи редовно интересују за учење показују највећу заступљеност овладавајуће циљне оријентације, затим ученици родитеља који показују понекад заинтересованост за учење и на крају ученици чији се родитељи никад не интересују за учење. То би значило да родитељи који се редовно интересују за учење своје дјеце поспјешују и развијају

код ученика овладавајућу циљну оријентацију у учењу. Ови резултати су донекле слични резултатима код изведбено - потврђујуће циљне оријентације. Дојчер и ИБ у свом истраживању о повезаности између родитељске укључености, мотивације ученика и школског успјеха добили су резултате који говоре да су ученици чији родитељи показују интерес за њихово учење и рад постизали боље резултате и тражили додатне изворе знања (Deutcher, Ibe, према: Сремић, Ријавец, 2010). Родитељи који показују већи интерес за учење, учествују у њиховим школским обавезама, утичу на сам однос ученика према школи и учењу. Резултати истраживања показују да дјеца чији су родитељи у већем степену укључени у школске активности постижу бољи успјех у учењу од дјеце чији су родитељи у мањем степену укључени у школске активности (Stevenson i Baker, 1987).

Други дио резултата односи се на испитивање заступљености циљних оријентација у зависности од тога ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу. Добијени резултати говоре да постоји разлика у заступљености изведбено – избјегавајуће циљне оријентације у учењу у зависности од тога ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу. Уочљива је тенденција да је изведбено – избјегавајућа циљна оријентација најзаступљенија код ученика којима ни један од родитеља не помаже у учењу. Показано је да ученици чији се родитељи никад не интересују за њихово учење имају заступљенију изведбено – избјегавајућу циљну оријентацију. Ти резултати приказани су у Табели 9. На основу добијених резултата можемо извести закључак да родитељи који се не интересују за учење своје дјеце и не показују никакву помоћ приликом учења изазивају код ученика све више заступљену изведбено – избјегавајућу циљну оријентацију. Један од разлога овако добијених резултата могао би бити несклад између породичних односа, гдје родитељи равноправно не дјеле своје обавезе и гдје се смањује њихова заинтересованост за ученичко учење. Таква породична средина води неадаптивном понашању ученика у ситуацијама које су везане за учење па и саме циљне оријентације. Ученици који су се изјаснили да им ни један родитељ не помаже у учењу, вјероватно припадају породицама у којима је образовни аспект односа са дјецом запостављен, па су дјеца у активностима за учењем препуштена сама себи. Изведбено – избјегавајућа циљна оријентација је најмање заступљена у породицама гдје дјечи помоћ пружају оба родитеља. То је таква породична ситуација гдје влада складан однос између родитеља и подједнака брига када је у питању подизање дјеце. На основу приказаних резултата уочавамо тенденцију да је овладавајућа циљна оријентација у учењу најзаступљенија код ученика којима помоћ у учењу пружају оба родитеља подједнако, те да је разлика највећа између тих ученика и оних којима помоћ не пружа ни један од родитеља. И овдје један од разлога који утиче на то ко од родитеља чешће пружа помоћ у учењу може да буде складан породични живот, у коме се оба родитеља подједнако интересују за учење своје дјеце. Исте резултате добио је Павловић (2010) у свом истраживању.

Закључак

Сумирајући овако добијене резултате можемо рећи да ученици чији се родитељи редовно интересују за учење своје дјеце, у учењу пружају помоћ подједнако, развијају код ученика пожељније мотивационе обрасце понашања. Породица је заједница која најпотпуније и најефикасније брине о својим члановима. Она је најзначајнија и најодговорнија за развој, формирање и усмјеравање младих. Колико год друштво преузимало неке функције улога родитеља у васпитању дјеце се неће моћи никад преузети ни у потпуности замјенити јер је дио човјека а он ње откако је постао.

Литература

- Ames, C. (1992). Classrooms: Goals, structures and student motivation. *Journal of Educational Psychology*, 84, 261-271.
- Ames, C., Archer, J. (1988). *Achievement Goals in the Classroom: Students' Learning Strategies and Motivation Process*. *Journal of Educational Psychology*, 80 (3), 260-267.
- Будимир – Нинковић, Г. (2008). Васпитни проблеми у савременој породици. *Норма*, 13 (1-2), 37-46.
- Богуновић, Б., Половина Н. (2007). Образовно – материјални контекст породице и однос ученика према образовању. *Зборник института за педагошка истраживања*, 39, 1, 99-114.
- Dweck, C.S. (1986). Motivational Processes Affecting Learning. *American Psychologist*, 41(10), 1040-1048.
- Dweck, C.S., Leggett, E.L. (1988). A Social – Cognitive Approach to Motivation and Personality. *Psychological Review*, 95 (2), 256-273.
- Павловић, З. (2010). *Мотивационе оријентације и школско учење*. Филозофски факултет: Источно Сарајево.
- Рупчић, И., Колић – Веховац, С. (2004). Циљна оријентација, самохендикепирање и самоефикасност средњошколаца. *Психологијске теме*, 1, 105 – 117.
- Сремић, И., Ријавец, М. (2010). Повезаност перцепције мајчиног и очевог родитељског понашања и школског успјеха код ученика основне школе. *Одгојне знаности*, 12, 2, 347 – 360.
- Stevenson, D.L., Baker, D.P. (1987). The family school relation and the child's school performance, *Child Development*. Vol.58.No.5. 1348- 1357.

Ranka Perućica, Gorica Vuksanović, Olivera Kalajdžić, Ivana Zečević

*PARENTS' ROLE AND THEIR ATTITUDE TOWARDA CHILDREN IN THE PERIOD OF
SCIENTIFIC TECHNOLOGICAL AND SOCIAL CHANGES*

Summary

Social-economic changes that follow rapid scientific and technological development affect the system of education and children's upbringing. As the modern society changes many roles including the parents' roles change as well as their attitude towards children. Parents as well as their attitude towards children are not only very important but also irreplaceable factor of children's successful growth and upbringing process. According to that, the aim of this work is to test how often parents help their children in learning and how interested they are in organization of the learning process. Using the analysis of variances we tested if there is statistically important difference in the presence of some specific orientation in the students' learning process depending on not only frequency of their parents' involvement in that process but also on their interest in the process of their children's learning organization. Obtained results show that there is statistically important difference among mentioned variables. The students whose parents normally have interest in their school success show more expressive specific orientation unlike the students whose parents are not interested in their learning at all. Also, students who normally get help from both of their parents have equally expressed specific orientation unlike those who get help from none of their parents.

Key words: social change, parental involvement, parental interest, goal orientation in learning